

Sophia

# Morbidly Curious

## สงสัยใคร่หลอน

Coltan Scrivner

เขียน

วิโรจน์ ภัทรทีปกร

แปล

115014 ด็องรากรทิมฬาสัตย



แต่

ผู้ที่มีจิตใจมืดหม่น แต่หัวใจอ่อนโยน

## คำนิยม

“การสำรวจที่น่าตื่นตาตื่นใจว่าด้วยคุณลักษณะหนึ่งของธรรมชาติมนุษย์ที่เราทุกคนมี คนส่วนใหญ่รังเกียจสิ่งนี้ (อย่างน้อยก็เมื่อเห็นในตัวคนอื่น) และมีคนเพียงไม่กี่คนที่เข้าใจ”

— สตีเวน พิงเกอร์ ผู้เขียนหนังสือขายดีของ *นิวยอร์กไทมส์*  
เรื่อง *Rationality* และ *Enlightenment Now*

“ความเจ็บป่วยแบบโหนเป็นตัวขับเคลื่อนความหลงใหลของเราที่มีต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นจริง หนึ่งแนวเชื่อดเลือดสด เรื่องสยองทั้งหลาย ในการสำรวจที่ชวนให้ไม่สบายใจได้อย่างยอดเยี่ยมครั้งนี้ โคลแทน สคริฟเนอร์ ได้แสดงให้เห็นว่าความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายไม่ใช่พยาธิสภาพแม้แต่น้อย มันคือรูปแบบหนึ่งของการเตรียมตัวที่ทำให้ความเข้าอกเข้าใจผู้อื่นของเราลึกซึ้งยิ่งขึ้น และเสริมสร้างความยึดหยุ่นทางจิตใจของเรา *Morbidly Curious สงสัยใคร่ทลอน* มีความเยียบคม เปี่ยมด้วยความเป็นมนุษย์ และอ่านเพลินอย่างยิ่ง”

— พอล บลูม ผู้เขียนหนังสือ  
เรื่อง *Against Empathy* และ *Psych*

“ผมละลายจากหนังสือเล่มนี้ไม่ได้เลย ดอกเตอร์สคริปเนอร์ไม่ได้หลบเลี่ยงการอธิบายซอกมุมที่มีดมืดที่สุดของบางส่วนในจิตใจอันอยากรู้อยากเห็นของเรา และด้วยเหตุนี้ เราจึงได้เรียนรู้เกี่ยวกับมนุษย์มากขึ้นอีกเยอะ”

— สกอตต์ แบร์รี คอฟแมน ผู้เขียนหนังสือ  
เรื่อง *Wired to Create* และ *Transcend*

“การสำรวจที่เร้าใจและชาญฉลาด สคริปเนอร์อาศัยการเล่าเรื่องที่มีชีวิตชีวาและงานวิจัยใหม่ ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่น่ากลัวอย่างปลอดภัยช่วยเตรียมเราให้พร้อมรับมือกับอันตรายจริงได้ดียิ่งขึ้น ตั้งแต่การตรวจจับผู้ล่าในสัตว์ไปจนถึงความหลงใหลของมนุษย์ต่อภาพยนตร์สยองขวัญ ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายได้รับการเปิดเผยว่าเป็นเครื่องมือเพื่อการเอาชีวิตรอดที่สำคัญและมีวิวัฒนาการมาแล้ว”

— รัอบ เฮนเดอร์สัน ผู้เขียนหนังสือขายดีเรื่อง *Troubled*

“การสำรวจที่ชวนติดตามอย่างยิ่งว่าด้วยความหลงใหลที่ลึกที่สุดและดำมืดที่สุดของเรา เมื่อเริ่มอ่านแล้วคุณจะไม่อาจละลายตาได้เลย”

— สตีฟ สจวร์ต - วิลเลียมส์ ผู้เขียนหนังสือ  
เรื่อง *The Ape That Understood the Universe*

“*Morbidly Curious* สงสัยใคร่หลง เปรียบเหมือนทัวร์นำชมคดีหาสน์ผีสิง เป็นการเดินทางที่ออกแบบมาอย่างประณีต พร้อมผู้นำทางที่เชี่ยวชาญเพื่อเปิดเผยจิตวิทยาเบื้องหลังความอัมหิตและ

ความน่าขนลุก โคลแทน สคริปเนอร์ มีพรสวรรค์ในการดึงเอาความ  
เข้าใจเชิงลึกออกมาจากแรงผลักดันด้านมืดของเรา”

– ทาเนีย ลอมโบรโซ ผู้อำนวยการห้องปฏิบัติการ  
กรอบแนวคิดและการรู้คิดแห่งมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน

“หนังสือเล่มนี้เป็นการมองอย่างชาญฉลาด น่าประหลาดใจ และ  
แม้กระทั่งช่วยยกระดับจิตใจว่าทำไมเราถึงหลงใหลอาชญากรรมที่  
เกิดขึ้นจริงและเรื่องสยองขวัญ สคริปเนอร์ใช้วิทยาศาสตร์ใหม่ล่าสุด  
เพื่อชี้ให้เห็นว่าความหลงใหลต่อความกลัวของเราไม่ใช่สิ่งที่ต้องหลบ  
ซ่อน นี่คือสัญชาตญาณอันทรงพลังที่ช่วยให้เราปลอดภัยและทำให้  
เราเป็นมนุษย์”

– เคิร์ต เกรย์ ผู้เขียนหนังสือเรื่อง *Outraged*

“ทำไมมนุษย์ถึงหลงใหลกับเลือดและความโหดร้ายอย่างมาก ในหนังสือ  
ที่เฉียบคมเล่มนี้ โคลแทน สคริปเนอร์ อธิบายว่าทำไมความอยากรู้  
อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายของเราจึงไม่ใช่สิ่งน่าละอาย เพราะ  
นั่นคือกลยุทธ์การเอาชีวิตรอดที่ถูกขัดเกลามานานนับล้านปีของการ  
คัดเลือกโดยธรรมชาติ เมื่อผลงานวิทยาศาสตร์ใหม่ล่าสุดเข้ากับ  
เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมบ๊อบแล้ว หนังสือเล่มนี้คือบทสรรเสริญ  
เนื้อหาแนวสยองขวัญ และเป็นหน้าต่างเอาไว้ส่องธรรมชาติของมนุษย์”

– เดวิด ฟินซอฟ นักจิตวิทยาด้านวิวัฒนาการ  
และผู้ร่วมสร้างเกม *Cards Against Humanity*

“ชื่อหนังสือกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผม ขณะที่อ่าน ผมก็  
กลายเป็นคนอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายไปด้วย พอถึง

ตอนจบผมก็รู้สึกเฟลิดเฟลินมาก ในหนังสือ *Morbidly Curious สงสัยใคร่ทลอน* โคลแทน สคริปเนอร์ พาเราร่วมการเดินทางที่น่า ตื่นตาตื่นใจผ่านภาพยนตร์สยองขวัญ อาชญากรรมที่เกิดขึ้นจริง บ้านผีสิง และการทดลองทางจิตวิทยา ซึ่งเปิดเผยว่าการมีส่วนร่วม กับความกลัวอาจเป็นรูปแบบหนึ่งของการละเล่นที่ช่วยบรรเทาความ วิตกกังวล และถึงขั้นทำให้เราเป็นคนที่ดีขึ้นได้ เป็นหนังสือที่สนุก กระตุ้นความคิด และทำให้ตื่นรู้จริงๆ!”

– แดเนี่ยล ที. บลัมสไตน์ ผู้เขียนหนังสือ  
เรื่อง *The Nature of Fear*

“การเดินทางอันน่าทึ่งซึ่งดำดิ่งลงไปสำรวจว่าทำไมมนุษย์ถึงดูเหมือน ละสายตาจากสิ่งที่บางคนมองว่าไม่ดีต่อตัวเอง น่าตกใจ หรือน่า หวาดกลัวไม่ได้...หนังสือที่ต้องอ่านสำหรับคนที่อดใจไม่ไหวที่จะมองดู สถานที่เกิดเหตุ เหลือบมองอย่างระแวงระวังเพื่อหาสัตว์อันตราย ที่ซ่อนอยู่หลังพุ่มไม้ ดูหนังสยองขวัญหรือกีฬาการต่อสู้ด้วยความ หมกุ่มอย่างเต็มที่ หรือเดินย่องอยู่ในบ้านอันมืดมิดเพื่อหาที่มาของ เสียงอะไรก็ไม่รู้...แปลกใหม่จริงๆ”

– *Liberal Journal* (บทวิจารณ์ระดับติดดาว)

“สคริปเนอร์ผสมงานวิจัย การวิเคราะห์ นิทานพื้นบ้าน และวัฒนธรรม ป็อบ เพื่อสร้างภาพเหมือนที่น่าตื่นตาตื่นใจของจิตใจมนุษย์อย่างทำไม เราถึงแสวงหาความมืด และเราเรียนรู้อะไรจากสิ่งนั้นได้บ้าง”

– *Lit Hub*

## คำนำสำนักพิมพ์

เคยรู้สึกผิดบ้างไหม เวลาที่นิ้วเจ้ากรรมเฟลอกดเข้าไปดูข่าวกราดยิงหรือคดีฆาตกรรมอำพราง แล้วดันอยากรู้รายละเอียดลึกไปถึงสภาพศพมากกว่าชื่อผู้เสียหาย หรือในคืนวันหยุดที่ควรจะพักผ่อน คุณกลับเลือกเปิดพอดแคสต์เล่าเรื่องผีสยองขวัญจนนอนตาค้าง หลายครั้งคุณอาจแอบตั้งคำถามกับตัวเองในใจว่า “เราผิดปกติหรือเปล่า” หรือเรามีความวิปริตบางอย่างซ่อนอยู่ภายในจนต้องเสพติดสิ่งน่าสะพรึงกลัวเหล่านี้

*Morbidly Curious* *สงสัยใคร่ทลน* คือเพื่อนที่จะเดินเข้ามาตบไหล่คุณเบาๆ แล้วบอกว่า “ใจเย็นๆ คุณไม่ได้เป็นโรคจิตหรือวิปริตอะไรหรอก” สิ่งที่คุณกำลังเผชิญอยู่คือปรากฏการณ์ที่มีหลักการทางวิทยาศาสตร์มารองรับ ซึ่งรู้จักกันในนาม *Morbid Curiosity* หรือความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องสยดสยอง และ ดร.โคลแทน สคริฟเนอร์ นักวิจัยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาความกลัวจะพาคุณไปพิสูจน์ว่าพฤติกรรมที่ดูเหมือนจะแปลกประหลาดนี้ แท้จริงแล้วคือเครื่องมือวิวัฒนาการที่ทรงพลังที่สุดชิ้นหนึ่งของเผ่าพันธุ์มนุษย์

หนังสือเล่มนี้จะพาคุณไปสำรวจตั้งแต่ห้องแล็บในบ้านผีสิง ไปจนถึงเบื้องหลังสมองของคนที่ชอบเสพความรุนแรง เพื่ออธิบายว่าทำไมความกลัวถึงได้เข้ายวนใจนัก และที่สำคัญที่สุดคือ การ “ใคร่หลอน” อย่างมีชั้นเชิงช่วยสร้างความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) และความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) ต่อเพื่อนมนุษย์ได้อย่างไร หนังสือเล่มนี้ไม่ได้ชวนให้คุณบูชาความรุนแรง แต่ชวนให้คุณเข้าใจ “กลไกการอยู่รอด” ที่ซ่อนอยู่ภายใต้ความขี้สยองของเราทุกคน

นี่คือจิ๊กซอว์ชิ้นสำคัญที่จะเปลี่ยนรสนิยม “สายดาร์ก” ของคุณ ให้กลายเป็นความเข้าใจในตัวเองและผู้อื่น เตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเดินทางเข้าสู่ด้านมืดที่สว่างไสวที่สุดเท่าที่คุณเคยสัมผัสมา แล้วคุณจะพบว่า... ในทุกครั้งที่คุณจ้องมองความสยองขวัญ คุณกำลังล้างกรงเล็บทางความคิดเพื่อรับมือกับโลกที่โหดร้าย เพราะในวินาทีที่คนอื่นเลือกจะหลับตาหนีอันตราย

คุณคือคนเดียวที่จ้องมองมันอย่างรู้วิธี

Sophia

# สารบัญ

<b>บทนำ</b>	<b>1</b>
<b>1</b> ทำไมเราถึงละสายตาไม่ได้	9
<b>2</b> วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตที่มีความอยากรู้อยากเห็น เรื่องความเป็นความตาย	29
<b>3</b> จิตใจอำมหิต	45
<b>4</b> การรับรู้เหนือธรรมชาติ	63
<b>5</b> ความรุนแรงที่รับรู้ผ่านคนอื่น	87
<b>6</b> การบาดเจ็บที่ชวนให้อยากรู้	107
<b>7</b> ปีกาใจในความฝันของเรา	135

<b>8</b>	ดาร์กเอ็มพาธ	155
<b>9</b>	ภาพยนตร์น่ากลัวในช่วงเวลาที่น่ากลัว	187
<b>10</b>	การบำบัดที่น่าสะพรึงกลัว	207
<b>11</b>	เด็กทุกคนล้วนชอบเรื่องน่ากลัว	235
<b>12</b>	คุณความดีที่ถูกเข้าใจผิด	255
	<b>กิตติกรรมประกาศ</b>	<b>265</b>
	<b>เกี่ยวกับผู้เขียน</b>	<b>267</b>



## บทนำ

ในปี 2004 ภาพยนตร์เรื่อง *Saw* ทำให้หนังแนวสยองขวัญแบบเชือดเลือดสาดกลายเป็นกระแสหลัก ตลอดเวลาเกือบ 20 ปีที่มีหนังออกมาแปดภาคและทำรายได้มากกว่าพันล้านดอลลาร์ *Saw* ได้กลายเป็นหนึ่งในแฟรนไชส์ภาพยนตร์สยองขวัญที่ได้รับความนิยมมากที่สุดตลอดกาล เรื่องราวในภาพยนตร์มุ่งเน้นไปที่ฆาตกรต่อเนื่องผู้ตั้งตนเป็นศาลเตี้ยนามว่าจิ๊กซอร์ เขาลักพาตัวเหยื่อไปทรมาน ทำให้เหยื่อต้องเจ็บปวดทางร่างกายหรือจิตใจด้วยสิ่งที่เขาเรียกว่า “เกม” เพื่อทดสอบความมุ่งมั่นที่จะเอาชีวิตรอด และเพื่อให้พวกเขาชดใช้โทษฐานที่ไม่รู้จักสำนึกบุญคุณในชีวิต

เมื่อ *Spiral* ซึ่งเป็นภาคที่เก้าของแฟรนไชส์เรื่องนี้ออกฉายในปี 2021 ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับรีวิวเผ็ดร้อนจากจอห์นนี่ โอเลกชินสกี นักวิจารณ์ภาพยนตร์จาก *นิวยอร์กโพสต์* โอเลกชินสกีเขียนว่าแฟน ๆ ของ *Saw* เป็น “พวกวิปริตจิตทรมานที่ไม่ควรได้รับอนุญาตให้อยู่ใกล้สัตว์หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่” เขายังกล่าวต่อไปในรีวิวของเขาว่า “ผลงานพวกนี้ที่อ้างกันว่าเป็นภาพยนตร์ ช่างไร้ค่าอย่างสิ้นเชิง และแทบจะไม่คู่ควรมีอยู่ในวงการภาพยนตร์ด้วยซ้ำ”

เจ็บจิตเลย

ผมไม่เคยเจอบทวิจารณ์ที่เผ็ดร้อนเหมือนกับรีวิวหนังเรื่อง *Spiral* มาก่อน ไม่ใช่แค่ตัวหนังเท่านั้นที่ถูกสับและในรีวิว แฟน ๆ

เองก็โดนทางเลขไปด้วย ตามที่โอลิเวียซินสกีกล่าวไว้ การชื่นชอบหนังเรื่อง *Saw* ไม่ใช่แค่เรื่องรสนิยมหรือระดับชั้นเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของจุดยืนทางศีลธรรม คนที่เพิลิตเพิลินกับภาพความรุนแรง น่าสยดสยองย่อมต้องรู้สึกถึงความรุนแรงในชีวิตจริงเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ไปด้วย หากใช้ตรรกะแบบนี้ แพนหนังแนวเดียวกับ *Saw* ก็คือตัวอันตรายชัด ๆ

ความโกรธเคืองในแง่ศีลธรรมของโอลิเวียซินสกีไม่ใช่เรื่องใหม่เลย นักวิจารณ์ตลอดประวัติศาสตร์ของวงการภาพยนตร์ต่างก็เขียนถึงสิ่งที่พวกเขามองว่าเป็นลักษณะอันเลื่อมทราวมของแพนหนังสยองขวัญมาโดยตลอด แต่ไม่มีทศวรรษไหนที่เกิดความตื่นตระหนกต่อภาพยนตร์สยองขวัญมากเท่ากับทศวรรษ 1980 ทศวรรษนั้นเริ่มต้นด้วยฆาตกรรมหน้ากากถือมีดมาเซเต้ไล่ฆ่าวัยรุ่นที่แคมป์คริสตัลเลก ภาพยนตร์เรื่อง *Friday the 13th* ประสบความสำเร็จในบ็อกซ์ออฟฟิศ ทำรายได้ทั่วโลกเกือบ 60 ล้านดอลลาร์ แต่ถึงแม้จะประสบความสำเร็จ ภาพยนตร์เรื่องนี้กลับไม่ได้รับการยอมรับจากนักวิจารณ์ในวงกว้างเหมือนกับเรื่องที่ฉายมาก่อนอย่าง *Halloween* (1978) หนังเรื่อง *Friday the 13th* มีฉากเลือดสดมากกว่าเยาะและนักวิจารณ์ก็สังเกตเห็น

นักวิจารณ์ภาพยนตร์ชื่อดังอย่างจิน ซิสเกิล เป็นหนึ่งในคนที่วิจารณ์หนังแนวไล่เชือดโดยรวมอย่างโผงผางที่สุด และเจาะจงวิจารณ์ *Friday the 13th* โดยเฉพาะ ในบทวิจารณ์เรื่อง *Friday the 13th* ของซิสเกิล เขามอบบทลงโทษรุนแรงที่สุดเท่าที่นักวิจารณ์จะทำได้ นั่นคือ เขาจงใจเปิดเผยตอนจบของเรื่องเพื่อให้คนไม่ยอมไปดูหนังเรื่องนี้ และเท่านั้นยังไม่พอ เขายังปิดท้ายบทวิจารณ์ด้วยการเผยแพร่ชื่อและที่อยู่ของชาร์ลส์ บลูห์ดอร์น ประธานบริษัทพาราเมานต์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านส่งจดหมายด่าถึงเขา ซิสเกิลยังพยายามทำแบบเดียวกัน

กับนักแสดงนำหญิงอย่างเบ็ตซี พาล์มเมอร์ อีกด้วย แต่เขาหาที่อยู่ ส่วนตัวของเธอไม่พบ เขาจึงส่งเสริมให้ผู้อ่านส่งหนังสือเรียนไปยัง บ้านเกิดเล็กๆ ของเธอที่เมืองโรเวย์ตัน รัฐคอนเนทิคัต

นอกจากคอลัมน์ของเขาในหนังสือพิมพ์ *ชิคาโกทริบูน* แล้ว ซิสเกิลยังร่วมจัดรายการโทรทัศน์ชื่อ *Sneak Previews* กับนักวิจารณ์ ภาพยนตร์ระดับตำนานอย่างโรเจอร์ อีเบิร์ต ด้วย นักวิจารณ์สองคนนี้ ไม่ชอบหนังแนวโล้เชือดอยู่แล้ว และทั้งคู่ตัดสินใจอุทิศตอนหนึ่งของ รายการเพื่อโจมตี *Friday the 13th* รวมถึงหนังแนวเดียวกันที่ผุดขึ้นมา อย่างท่วมท้นหลังจากความสำเร็จของ *Halloween* ความเดือดดาล อย่างโจ่งแจ้งของซิสเกิลที่มีต่อหนังเรื่องนี้ยังแผ่ขยายกลายเป็นความ โกรธเกรี้ยวที่มีต่อแฟน ๆ ของหนังเรื่องนี้ด้วย เช่นเดียวกับบทวิจารณ์ หนังสือ *Spiral* ของโอเลกซินสกี ซิสเกิลคาดเดาว่าแฟน ๆ ของหนัง เรื่อง *Friday the 13th* คงเป็น “พวกป่วยทางจิต” ที่ “เกลียดผู้หญิง”

แทนที่จะยืนยันว่าพวกเขาเป็นคนป่วยทางจิตที่เกลียดผู้หญิง จริง ๆ งานวิจัยของผมแสดงให้เห็นว่าแฟนหนังแนวโล้เชือดและหนัง สยองขวัญอื่น ๆ แค่อยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายเท่านั้น ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายเป็นแนวคิดที่ตรงไป ตรงมา นั่นคือ เมื่อต้นทุนของการเรียนรู้เกี่ยวกับภัยคุกคามอยู่ใน ระดับต่ำ การให้ความสนใจและรวบรวมข้อมูลย่อมมีประโยชน์ ใน ช่วงเวลาแบบนี้ เราารู้สึกอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นความอยากรู้อยากเห็น เรื่องความเป็นความตาย นี่เป็นแนวคิดที่เรียบง่ายอย่างน่าทึ่ง แต่ก็ ได้รับความอิทธิพลจากประสบการณ์และลักษณะเฉพาะที่ซับซ้อนหลายอย่าง และยังปรากฏออกมาในหลากหลายรูปแบบ

ผมควรอธิบายให้ชัดเจนไว้ตรงนี้ว่า “ความอยากรู้อยากเห็น เรื่องความเป็นความตาย” หมายถึงอะไร นี่เป็นวลีที่ทำให้คนเข้าใจผิด ได้ง่าย ผมไม่ได้หมายความว่าความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่

น่าเกลียดน่ากลัว เมื่อผมพูดถึงความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตาย ผมไม่ได้หมายถึงความอยากรู้ที่เป็นพยาธิสภาพ ผิดปกติหรือไม่ดีต่อตัวเรา คำบ่งชี้ว่า “ความเป็นความตาย” ในที่นี้หมายถึงความตายหรือสิ่งที้นำไปสู่ความตายเท่านั้น ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายคือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เบียดคุกคามหรืออาจเป็นอันตรายได้ ในงานวิจัยของผม ผมค้นพบว่าความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายมักจะแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1. จิตใจของบุคคลอันตราย 2. ความรุนแรงต่อร่างกาย 3. การบาดเจ็บทางร่างกาย และ 4. อันตรายเหนือธรรมชาติ ผมยังได้พัฒนามาตรวัดความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายซึ่งนักวิทยาศาสตร์ใช้เพื่อประเมินว่าบุคคลหนึ่งมีความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายมากแค่ไหน และอยู่ในกลุ่มใดจากสี่ประเภทนี้ ดังที่เราจะเห็นตลอดหนังสือเล่มนี้ ระดับความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายของคุณเป็นตัวทำนายอันทรงพลังของพฤติกรรมบางอย่าง และยังมีอิทธิพลด้านบวกต่อสุขภาพทางจิตใจของคุณอีกด้วย

เนื่องจากความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายมีอยู่ 4 ประเภทกว้าง ๆ คนเราจึงอาจแสดงพฤติกรรมอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายได้หลากหลายรูปแบบ การดูหนังสยองขวัญเป็นตัวอย่่างความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายที่พบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันของยุคสมัยใหม่ สารระสำคัญในหนังสยองขวัญครอบคลุมความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายหลากหลายแง่มุม ตั้งแต่ภัยคุกคามเหนือธรรมชาติไปจนถึงฆาตกรต่อเนื่องและการบาดเจ็บทางร่างกายแบบพิสดาร อย่างไรก็ตาม คนที่มีความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายไม่ได้เป็นแฟนหนังสยองขวัญไปเสียทั้งหมด (แม้ว่าแฟนหนังสยองขวัญทุกคนน่าจะมีระดับความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายสูงกว่าคนทั่วไปก็ตาม) เนื่องจาก

กลุ่มแฟนหนังสือของขวัญสอดคล้องกับความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายทั้ง 4 ประเภทเป็นอย่างดี ตลอดหนังสือเล่มนี้จึงมีหลายครั้งที่ผมจะพูดถึงจิตวิทยาของแฟนหนังสือขวัญในฐานะกลุ่มหลักที่เป็นตัวแทนของคนที่มีความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตาย แบบนี้ถือเป็นแนวทางรวบรัดที่หลายคนคุ้นเคยกันดี เพราะภาพยนตร์และหนังสือแนวสยองขวัญ รวมถึงสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมชวนหลอนมีอยู่รอบตัวเราอยู่แล้ว

ไม่ใช่ทุกคนที่มีแรงกระตุ้นอันแรงกล้าต่อความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตาย แล้วทำไมคนบางคนถึงมีความหลงใหลอย่างแรงกล้าต่อเนื้อหาที่น่าเสนาความชั่วร้าย ความรุนแรง และความทุกข์ทรมาน ความสนใจต่อด้านที่มีตมของชีวิตเป็นสัญญาณของการล้มละลายทางศีลธรรมใช่หรือไม่ จากประสบการณ์ของผม นี่ไม่ใช่การประเมินที่ถูกต้องเลย ผมได้พบเจอและศึกษาคนที่มีความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายมาแล้วทั่วโลก ตั้งแต่สถานที่หลอนงานรวมตัวคนชอบเรื่องสยองขวัญ ไปจนถึงห้องเรียนในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะจากประสบการณ์ตรงหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ คนที่มีความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายล้วนมีศีลธรรม มีความเข้าอกเข้าใจ และใจดีเหมือนคนอื่น ๆ ถ้าคุณไปร่วมงานรวมตัวคนชอบเรื่องสยองขวัญหรืองานจัดแสดงของแปลก คุณจะไม่เจอพวกโรคจิตสติฟั่นเฟือนดักรอคุณอยู่ในโถงทางเดินมืด ๆ แต่คุณจะพบชุมชนของผู้คนที่จริงจังและมีภูมิฐานทางานจากการถุ่กมองค้อนและซุ่บซิบนินทามานานหลายปี คุณจะพบผู้คนที่ม่่จิตใจมืดหม่นแต่ม่่ใจอันอ่อนโยน

หนังสือเล่มนี้เต็มไปด้วยงานวิจัยล่าสุดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ของความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตาย ในฐานะผู้บุกเบิกการวิจัยทางจิตวิทยาในหัวข้อนี้ งานวิจัยจำนวนมากที่ผมกล่าวถึงจะเป็นงานที่ผมเป็นผู้นำหรือมีส่วนร่วม เนื่องจากการศึกษาหลายชิ้นเพิ่ง

ตีพิมพ์ออกมาในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ผมคาดว่าข้อมูลหลายอย่างจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้อ่านจำนวนมาก หลังจากอธิบายภาพรวมของความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายในบทที่ 1 แล้ว ผมจะสำรวจที่มาของความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายจากสิ่งมีชีวิตบนโลกนี้ในบทที่ 2 คุณจะพบว่ารากเหง้าของความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายเก่าแก่กว่าที่เราคิดไว้อย่างมาก และบางรูปแบบก็พบได้ในสัตว์หลายชนิด ถ้ามาไล่ดูหนังเกี่ยวกับสิ่งโหดที่กำลังย่องตามเหยื่อได้ พวกมันก็คงดู ในเนื้อหาบทต่อๆ ไปผมจะลงลึกรายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ของผมว่าทำไมเราถึงแสวงหาความสยดสยองผ่านอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจริง เรื่องผี ความบันเทิงที่มีเนื้อหารุนแรง ศิลปะสยอง และสิ่งประหลาดทางวัฒนธรรมอื่นๆ

ในบทที่ 7 เราจะออกนอกเส้นทางสู่โลกแห่งความฝันและตรวจสอบคำถามที่ผู้คนถามกันมาตลอดหลายพันปี นั่นคือ ความฝันมีไว้เพื่ออะไร บทที่ 8 จะทำให้คุณตั้งคำถามสิ่งที่เคยคิดว่าตัวเองรู้เกี่ยวกับความเข่าอกเข่าใจ อันที่จริงแล้ว การเพลิตเพลิกับหนังที่มีวัยรุ่นถูกไล่เชือดโดยฆาตกรสวมหน้ากากอาจไม่ใช่สัญญาณแสดงถึงความเข่าอกเข่าใจระดับต่ำ บทที่ 9 และ 10 จะอธิบายว่าทำไมเราจึงแสวงหาสื่อที่น่ากลัวในเมื่อโลกนี้ที่น่ากลัวอยู่แล้ว และการทำแบบนี้ อาจช่วยให้เรามีความยืดหยุ่นทางจิตใจมากขึ้นได้อย่างไร แทนที่จะหลีกเลี่ยงจากโลกอันน่ากลัวไปสู่เรื่องแต่งที่มีความสุขและปลอดภัย เรามักจะหลีกเลี่ยงเข้าสู่โลกสมมติที่น่าสะพรึงกลัวยิ่งกว่าโลกของเราเอง คุณยังจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับประโยชน์ทางจิตวิทยาของความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายผ่านเรื่องราวของการสำรวจเชิงวิทยาศาสตร์ในสถานที่หลอนอีกด้วย ในประเด็นข่าวที่อาจไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจสำหรับพ่อแม่ บทที่ 11 จะสำรวจว่าทำไมเด็ก ๆ ถึงหลงใหลวายร้ายผู้ชั่วช้าและการละเล่นที่น่ากลัว และทำไมการสำรวจแนวคิด

เหล่านี้ผ่านการละเล่นจึงอาจเป็นผลดีต่อพัฒนาการทางจิตวิทยาของลูก ๆ ของพวกเขา

แม้จะมีความสำคัญต่อธรรมชาติมนุษย์มากแค่ไหน ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายกลับถูกมองในแง่ร้ายและถูกประณามอย่างไม่เป็นธรรมตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา คนที่มีความสนใจเรื่องน่าสยดสยองอย่างเปิดเผยบางครั้งถูกมองว่าเป็นตัวปัญหา และถูกกีดกันให้อยู่ในฐานะคนนอกคอก ข้อถกเถียงหลักของผมในหนังสือเล่มนี้คือมุมมองเชิงลบต่อความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายนั้นถือเป็นเรื่องเข้าใจผิด งานวิจัยของผมแสดงให้เห็นว่าสิ่งนี้ไม่ใช่จุดต่างพริ้วในจิตใจของเราเลยสักนิด ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายเป็นแง่มุมทางจิตวิทยาของเราที่พบเห็นได้ทั่วไป และดีต่อตัวเราเป็นของที่ตกทอดจากประวัติศาสตร์แห่งวิวัฒนาการที่ยังคงตอบสนองเราได้ในโลกยุคใหม่

สำหรับผู้อ่านที่มีความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตาย ผมหวังว่าคุณจะเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับตัวเองขณะที่อ่านหนังสือเล่มนี้ เช่น ทำไมคุณถึงชอบอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจริงทั้ง ๆ ที่คุณรู้สึกขยะแขยงฆาตกร ทำไมเทศกาลฮาลโลวีนถึงทำให้คุณอบอุ่น และทำไมบางครั้งคุณถึงละลายตาไม่ได้ สำหรับคนที่ไม่มีความชอบในสยดสยอง คุณจะเกิดความเข้าใจในตัวเพื่อนที่ชอบพูดไม่หยุดเกี่ยวกับหนังสือของขวัญเรื่องล่าสุด หรือเพื่อนที่มีรถในฝันเป็นรถบรรทุกศพเก่า

นักวิชาการที่หยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาจะพบคำอธิบายที่สดใหม่และสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของหัวข้อที่ให้ความคุ่นเคย แต่ยังไม่เคยได้รับการสำรวจอย่างทั่วถึง นักนิเวศวิทยาเชิงพฤติกรรมจะคุ่นเคยกับงานว่าด้วยการตรวจสอบผู้ล่าที่ผมพูดถึง แต่จะได้เห็นว่ามีสิ่งนี้ถูกประยุกต์ใช้กับมนุษย์ในรูปแบบใหม่ที่น่าหลงใหล นักมานุษยวิทยาอาจรู้จักเรื่องราวจากชาวซัวร์ในเอกวาดอร์ ชาวเบงไนแอฟริกาตะวันตก และชาว

เมฮินาคูในตอนกลางของบราซิลอยู่แล้ว แต่จะได้เห็นว่าเรื่องราวเหล่านั้นเรียงร้อยเข้ากับงานวิจัยใหม่ว่าด้วยความวิตกกังวล ความกลัว และความอยากรู้ อยากเห็น นักจิตวิทยาจะรู้จักงานวิจัยบางชิ้นว่าด้วยการตรวจจับภัยคุกคามอยู่แล้ว แต่จะพบว่าผลลัพธ์ของพวกเขาถูกอธิบายจากกรอบแนวคิดใหม่ ลักษณะแบบสหวิทยาการของโครงการว่าด้วยความอยากรู้ อยากเห็น เรื่องความเป็นความตายนี้ อาศัยการค้นพบเชิงประจักษ์และกรอบทฤษฎีจากหลากหลายสาขาลง ทำให้โครงการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับนักวิชาการหลากหลายกลุ่ม

ศาสตร์ของความอยากรู้ อยากเห็น เรื่องความเป็นความตายเพิ่งจะเริ่มเบ่งบานเท่านั้น เนื้อหาในหน้าต่อ ๆ ไปจะอธิบายความหลงใหลของเราที่มีต่อเรื่องสยดสยองและสำรวจที่มาเชิงวิวัฒนาการของความอยากรู้ อยากเห็น เรื่องความเป็นความตาย บทบาทของความอยากรู้ อยากเห็น เรื่องความเป็นความตายในการกำหนดความบันเทิงที่เราแสวงหา ความเกี่ยวพันกับลักษณะบุคลิกภาพอื่น ๆ และผลลัพธ์ที่น่าประหลาดใจต่อสุขภาพจิตและสภาวะของเรา เราจะสำรวจคำถามที่เป็นประเด็นถกเถียงบางข้อด้วย เช่น ความอยากรู้ อยากเห็น เรื่องความเป็นความตายเป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยไซโคพาทมาคนไข้หรือไม่ ความเข้าอกเข้าใจอาจชักนำเราให้หลงผิดทางศีลธรรมได้หรือไม่ หรือคุณควรปล่อยให้ลูกของคุณเล่นอะไรที่น่ากลัวหรือไม่ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้จะครอบคลุมชอกหลิบอันมีตมณที่สุดของจิตใจมนุษย์ และบางที่อาจช่วยตอบสนองความอยากรู้ อยากเห็น เรื่องความเป็นความตายของคุณได้ด้วย

# 1

## ทำไมเราถึงละสายตาไม่ได้

จากต้นตำแยที่แสนอันตรายนี้  
เราได้เก็บดอกไม้ที่แสนปลอดภัยขึ้นมา  
- วิลเลียม เชกสเปียร์

### อดีตอันดำมืด

ห้อง 218 ที่นี้ละ ผมยืนอยู่นอกประตูเป็นเวลาหลายนาที มือคลำ  
กุญแจขยุกขยิกและเขย่าลูกบิดเพื่อพยายามจะปลดล็อก ผมพิมพ์  
อย่างติดตลกว่า “โอเค ไมเคิล ผมแค่พยายามจะเข้าห้องของผม  
เอ่อ หมายถึงห้องของคุณนะ” ทันใดนั้นเอง ตัวล็อกก็ส่งเสียงดัง  
กริ๊กและประตูก็เปิดออกดังแอ๊ด ในห้องว่างเปล่า ผมก้าวเข้าไปและ  
มองไปรอบๆ ห้องนี้ดูเหมือนไม่มีอะไรพิเศษเลย โทรทัศน์วางอยู่บน  
ตู้ลิ้นชักเก่าๆ ตรงข้ามกับเตียงคิงไซส์ ข้างหน้าผมคือประตูที่เปิดออก  
ไปยังระเบียงมองเห็นวิวทัศนียภาพโอซาร์ก ห้อง 218 ดูเหมือน  
กับห้องอื่นๆ บนชั้นสองแทบจะทุกประการ แต่กลับมีบางอย่างที่  
ไม่ชอบมาพากล

โรงแรมเครสเซนต์ (The Crescent Hotel) ในเมืองยูเรกา-  
สปริงส์ รัฐอาร์คันซอ โฆษณาตัวเองว่าเป็นโรงแรมหลอนที่สุดใน  
อเมริกา เครสเซนต์สร้างขึ้นในปี 1886 บนยอดเขาสูงหนึ่งในเทือกเขา  
โอซาร์ก ที่นี่มีประวัติมืดหม่นและเต็มไปด้วยวิญญาณหลอน วิญญาณ

บางส่วนที่มีคนพบเห็นบ่อยๆ ได้แก่ เด็กชื่อเบอร์กี้ซึ่งเดินวนเวียนอยู่ตามโถงทางเดินในตอนกลางคืน ผู้หญิงไร้ชื่อที่ตกลงมาจากชั้นบนสุดของโรงแรม ดร.เอลลิสกับไปป์กลีนเซอร์รี่ของเขา และมอริส แมวสีส้มเก่าแก่ของโรงแรม อย่างไรก็ตาม คนที่ผมตั้งใจจะมาหาที่นี่ก็คือไมเคิล วิทยุอาณตวงแรกที่สิงอยู่ในเครสเซนต์

ตามตำนานเล่าว่า ไมเคิลเป็นช่างก่อหินหนุ่มชาวไอริช และเป็นหนึ่งในทีมงานที่ก่อสร้างโรงแรมเครสเซนต์ ไมเคิลย่อมมีใครรู้เรื่องเกี่ยวกับเขามากนัก แต่เรื่องเล่าทั้งหลายมักพูดถึงนิสัยเจ้าชู้ของเขา วันหนึ่งระหว่างทำงานอยู่บนยอดของโรงแรมเครสเซนต์ ไมเคิลเห็นสาวสวยคนหนึ่งเดินผ่านไป เขาไม่ใช่คนที่จะพลาดโอกาสทำความรู้จักกับสาวสวย จึงเอนตัวออกไปจากขอบคานและตะโกนเรียกเพื่อดึงดูดความสนใจจากเธอ น่าเสียดายที่เขาเอนตัวมากเกินไปนิดและเสียการทรงตัว ไมเคิลตกลงมาจากยอดของโครงสร้างโรงแรมเครสเซนต์ และกระแทกกับคานรองรับภายในผนังของบริเวณที่เป็นห้อง 218 ในปัจจุบัน



โรงแรมเครสเซนต์ ราวทศวรรษ 1890

การตกลงมาของไมเคิลเป็นเพียงเหตุการณ์แรกในบรรดาการเสียชีวิตปริศนาและน่าเศร้าอย่างต่อเนื่องที่เครสเซนต์ ในช่วงทศวรรษ 1930 นักต้มตุ๋นชื่อออร์แมน เบเกอร์ ชื่อเครสเซนต์และเปลี่ยนที่นี้เป็นโรงพยาบาลมะเร็งลงโลก เบเกอร์เรียกที่นี่ว่า “โรงพยาบาลมะเร็งรักษาได้” โรงพยาบาลแห่งนี้เสนอตัวยามห้ศรัทธาที่มีชื่อว่าสูตรลับ “ฟอร์มูลา 5” ซึ่งใช้ฉีดเข้าไปในก้อนเนื้อ มีผู้ป่วยจำนวนหลายสิบคนเสียชีวิตที่เครสเซนต์ในช่วงที่เบเกอร์ครอบครองที่นี่ ผู้ป่วยจะป่วยหนักขึ้นทุกวันในขณะที่โรคมะเร็งของพวกเขาไม่ได้รับการรักษา เมื่อเสียงกรีดร้องด้วยความเจ็บปวดของคนไข้เริ่มดังไปทั่วโถงทางเดิน พวกเขาก็ถูกย้ายไปยังหอผู้ป่วยจิตเวช แน่หนอนว่าไม่มีจิตแพทย์จริงอยู่ในทีมเจ้าหน้าที่

หอผู้ป่วยจิตเวชเป็นปีกอาคารที่แยกตัวโดดเดี่ยวของเครสเซนต์ คนไข้ที่เสียงดังที่สุดกรีดร้องได้อย่างเต็มที่ในบริเวณนั้น หลังจากพ่ายแพ้ต่อเคราะห์ซ้ำกรรมซัดจากโรคมะเร็งที่ไม่ได้รับการรักษาและยาฉีดปลอมของเบเกอร์ ผู้ป่วยที่เสียชีวิตถูกกล้าเสียงอย่างเงิบ ๆ ไปยังห้องเก็บศพใต้ดิน ก่อนจะถูกเผาในยามดึกดื่น ในความคิดของผู้ป่วยคนอื่น ๆ พวกที่ไม่ได้อยู่ที่นั่นแล้วคือคนที่ได้รับการรักษาจนหายและถูกส่งกลับบ้าน ไม่ใช่ถูกปลดปล่อยออกมาทางปล่องเผาศพ

ห้องพักโรงแรมจำนวนหนึ่งในปัจจุบันตั้งอยู่ในปีกของเครสเซนต์ บริเวณที่เคยใช้สำหรับคนที่อ้างกันว่าเป็นผู้ป่วยจิตเวช แคมป์จะแจ้งอยู่บ่อย ๆ ว่ามีกลิ่นเหม็นโชยออกมาจากผนังของห้องพักเหล่านี้ การพบเห็นผีเองก็เป็นเรื่องปกติในบริเวณนี้ของโรงแรม แคมป์บางคนเล่าว่าเห็นพยาบาลคนหนึ่งกำลังเซ็นเตียงคนไข้ไปตามโถงทางเดิน ก่อนจะหายวับไปในอากาศ บางคนเล่าว่าได้ยินเสียงน้ำกล้วตลอดทั้งคืน เช่นเสียงเอี้ยดอาดของล้อที่ไม่ได้หยอดน้ำมันบนพื้นโถงทางเดิน และเสียงกรีดร้องสุดหลอนด้วยความเจ็บปวด

ค่าคืนหลับสบายมักจะไม่เกิดขึ้นกับคนที่เข้าพักในห้องที่มีปรากฏการณ์ทางวิญญาณมากกว่า มีข่าวลือว่าวิญญาณของไมเคิลชอบเล่นแผลงๆ กับแขกที่พักรักษาในห้องพัก 218 หลายคนเล่าว่ารู้สึกเหมือนมีใครบางคนแตะตัวพวกเขา อย่างเช่นปิดผมเบาๆ หรือลูบแขน ทั้งที่พวกเขาอนอนอยู่คนเดียว บางคนเล่าว่าเคยเจอผีก้าวเปลี่ยนอุณหภูมิต่างรวดเร็วจากร้อนเป็นเย็นและกลับมาเป็นร้อนอีกครั้ง

ผมใช้เวลาหนึ่งคืนอยู่ในห้องของไมเคิล ผมไม่รู้รู้สึกถึงอะไรแปลกๆ ขณะนอนอยู่บนเตียง และก็ไม่มีปัญหาเรื่องอุณหภูมิของน้ำจากฝักบัวด้วย แต่ผมกลับเจออย่างอื่นที่อธิบายไม่ได้ ผมกำลังดูโทรทัศน์ยามดึกตอนที่เห็นลื่นซึกของตู้ค้อยๆ เลื่อนเปิดออกตรงหน้าราวกับว่ามีใครบางคนบรรจุตั้งมันออกมา ผมต้องลุกไปปิดลื่นซึกนั้นมากกว่าหนึ่งครั้งในคืนนั้น

จากคำบอกเล่าของพนักงานที่เคสเซอร์นีย์ ห้องของไมเคิลเป็นห้องที่มีปรากฏการณ์ทางวิญญาณมากที่สุดในโรงแรม และยังเป็นห้องที่มีคนขอเข้าพักมากที่สุดอีกด้วย ส่วนห้องอื่นๆ ที่มีปรากฏการณ์ทางวิญญาณเคลื่อนไหวก็มีคนขอเข้าพักตามมาติดๆ ไม่ใช่เรื่องแปลกเลยที่ห้องของไมเคิลจะถูกจองล่วงหน้าหลายเดือน บางครั้งก็ถูกจองเข้าพักในวันหยุดนักขัตฤกษ์และสุดสัปดาห์บางช่วงล่วงหน้าเกือบหนึ่งปี ความนิยมเช่นนี้ไม่ได้มาจากสิ่งอำนวยความสะดวก ขนาด หรือทีวีทัศน์ คุณไม่อาจแยกแยะความแตกต่างระหว่างรูปถ่ายห้องของไมเคิลกับรูปถ่ายห้องพักอื่นบนชั้นสองของโรงแรมได้ สิ่งเดียวที่พิเศษเกี่ยวกับห้องของไมเคิลก็คือไมเคิลนั่นเอง

ในขณะที่โรงแรมทั่วไปมีพนักงานที่ทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อให้แขกได้นอนหลับพักผ่อนอย่างสงบ เคสเซอร์นีย์กลับอื้อวอดเรื่องวิญญาณจากอดีตที่คอยรบกวน มีเว็บไซต์หนึ่งที่อุทิศให้กับกิจกรรมและประสบการณ์สยองต่างๆ ที่แขกซื้อเพิ่มได้ระหว่างการ

เข้าพัก แหกที่ไม่เชื่อเรื่องผีมักจะสนอกสนใจจนถึงขั้นยอมจองเพื่อ  
เข้าพักหนึ่งคืนในห้องผีสิงห้องใดห้องหนึ่ง ผมเองก็เป็นหนึ่งในนั้น!

แล้วทำไมถึงเป็นแบบนี้ ทำไมใครต่อใครถึงอยากเข้าพักใน  
โรงแรมที่ว่ากันว่าผีสิง และยอมจ่ายเงินเพิ่มเพื่อเลือกห้องที่เขียน  
ที่สุดจากทั้งโรงแรม

ห้องผีสิงได้รับความนิยมด้วยเหตุผลเดียวกับที่ชาวโรมันมา  
รวมตัวกันหลายพันคนในโคลอสเซียม ด้วยเหตุผลเดียวกับที่คดี  
อาชญากรรมที่เกิดขึ้นจริงถูกบอกเล่าในโทรทัศน์และพอดแคสต์  
และด้วยเหตุผลเดียวกับที่เราจ้องมองซากอุบัติเหตุรถชนอยู่ข้างถนน  
โดยไม่รู้ตัว สิ่งเหล่านี้ได้รับความนิยมก็เพราะความอยากรู้อยากเห็น  
เรื่องความเป็นความตายของเรา

## กลัวใหลด้านมืด

เราทุกคนล้วนเคยมีประสบการณ์กับความอยากรู้อยากเห็นเรื่อง  
ความเป็นความตายไม่ครั้งใดก็ครั้งหนึ่ง นั่นคือความหลงใหลอย่าง  
ประหลาดที่ผลักดันให้เราเผชิญหน้ากับความกลัว ความขยะแขยง  
และสิ่งที่ไม่รู้ เป็นความรู้สึกสองจิตสองใจเมื่อเราได้เห็นภาพที่  
น่าขยะแขยงแต่กลับมีเสน่ห์ดึงดูดอย่างน่าพิศวง เป็นความลึกลับ  
ที่เรารู้สึกก่อนจะก้าวเข้าไปในบ้านผีสิงของคินฮาลโลวิน ขณะที่  
ร่างกายสั่นเทาและจิตใจของเราปั่นป่วนด้วยส่วนผสมของความ  
ตื่นเต้นและความหวาดกลัว เหตุการณ์สยอง เรื่องเล่าชวนขนหัวลุก  
และการละเล่นที่น่ากลัวมักจะแย่งชิงความสนใจของเราและเข้ายวน  
จินตนาการของเราเสมอ เมื่อมีเรื่องร้ายเกิดขึ้นในโลก เราอยากเป็น  
คนแรกที่ได้ยินเรื่องนั้น เราจินตนาการถึงเหตุการณ์เลวร้ายได้อย่าง  
ง่ายดาย บางครั้งเราถึงขั้นต้องต่อสู้กับแรงกระตุ้นไม่ให้เหตุการณ์

เคราะห์ร้ายผุดขึ้นมาในความคิดเอง เราต้องบอกตัวเองไม่ให้คิดว่าเครื่องบินจะขัดข้องและตกลงมาเมื่อเจอหลุมอากาศเล็กน้อยและไฟคาดเข็มขัดนิรภัยสว่างขึ้นมา

นักจิตวิทยาเสนอข้อคิดเห็นมานานแล้วว่ามนุษย์มีสิ่งที่เรียกว่าอคติเชิงลบ หรือความโน้มเอียงที่จะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ด้านลบมากกว่าเหตุการณ์ด้านบวก เหตุการณ์ด้านลบดึงดูดความสนใจของเราได้เร็วกว่า ทำให้เราตื่นตัวมากกว่า กระตุ้นปฏิกิริยาที่รุนแรงกว่า และยังถูกจดจำได้ง่ายเมื่อเทียบกับเหตุการณ์ด้านบวกหรือกลาง ๆ ความรู้สึกปีรัดใจในท้องเมื่อคุณเสียเงิน 1,000 ดอลลาร์รุนแรงกว่าความรู้สึกยินดีเมื่อได้เงิน 1,000 ดอลลาร์ การเลิกราแบบจบไม่สวยมักจะเป็นที่น่าจดจำมากกว่าการเลิกราแบบราบรื่น ผลตอบรับด้านลบกระทบจิตใจรุนแรงกว่าผลตอบรับด้านบวก โดยสรุปแล้ว อารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ เหตุการณ์ และสถานการณ์ที่ถูกมองว่า “ไม่ดี” ส่งผลกระทบต่อเราอย่างรุนแรงมากกว่า เรา รู้สึกถึงสิ่งเหล่านั้นรุนแรงกว่า ประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเหล่านั้นอย่างละเอียดถี่ถ้วนมากกว่า และจดจำสิ่งเหล่านั้นได้ชัดเจนกว่า ดังที่รอย บาวไมสเตอร์ นักจิตวิทยาสังคมกล่าวไว้ว่า เรื่องร้ายมีพลังมากกว่าเรื่องดี

แต่การที่อะไรบางอย่างเป็น “ด้านลบ” หรือ “ไม่ดี” หมายความว่าอย่างไรกันแน่ คำเหล่านี้เป็นคำที่กว้างมาก ที่แน่นอนก็คือ คุณรู้ว่าเหตุการณ์ด้านลบคืออะไรเมื่อคุณเผชิญกับเหตุการณ์นั้น การสูญเสียคนที่คุณรัก การสอบตก การเลิกราที่ปวดใจ หรือการได้รับบาดเจ็บ แทบทุกคนคงเห็นพ้องกันว่าสิ่งเหล่านี้คือประสบการณ์ด้านลบ อย่างไรก็ตาม วิทยาศาสตร์อธิบายไม่ได้ในทำนองว่า “เมื่อเห็นก็รู้เอง” แม้แต่เรื่องความรุนแรงก็ไม่ได้ตรงไปตรงมาขนาดนั้น ทั้งที่ดูเหมือนจะถูกจัดว่าเป็นเรื่องไม่ดีอย่างเห็นได้ชัด ความรุนแรงที่อันธพาลกระทำต่อเหยื่อผู้บริสุทธิ์ย่อมถูกมองว่าไม่ดี แต่ความ

รุนแรงที่พระเอกผู้สูงส่งกระทำกับตัวร้ายไม่น่าจะถูกมองว่าไม่ดี สิ่งที่เป็นด้านลบเป็นเรื่องอหิวาต์และเปลี่ยนแปลงได้โดยขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมและบุคคลที่เผชิญกับมัน

เราทุกคนล้วนเคยได้ยินว่าชาวร้ายเดินทางเร็วกว่าชาวดี ประเด็นนี้มีักถูกโยงเข้ากับอคติเชิงลบของเรา แต่นักมานุษยวิทยาด้านการรู้คิดของสมองอย่างปาสกาล บัวเย ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ชาวเกี่ยวข้องกับภัยคุกคามต่างหากที่เดินทางเร็วที่สุด บัวเยเสนอข้อคิดเห็นไว้ว่าอคติเชิงลบของเราเกิดจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามโดยเฉพาะ ไม่ใช่ข้อมูลด้านลบโดยทั่วไป

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามถูกมองว่ามีความสำคัญมากกว่าข้อมูลประเภทอื่น ๆ และคนที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามก็มักจะถูกมองว่าเป็นคนน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ ลองนึกถึงผู้ประกาศข่าวตุ๊กก็ได้ ในแต่ละวันพวกเขาแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับการฆาตกรรม การลักขโมย และภัยพิบัติเป็นส่วนใหญ่ สำหรับพวกเขาและผู้ชม หัวข้อเหล่านี้ถูกมองว่ามีความสำคัญมากกว่าข่าวอื่น ๆ ถึงแม้เนื้อหาจะหม่นหมองชวนหดหู่ ผู้ประกาศข่าวจำนวนมากที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามทุกวันก็เป็นที่ยอมรับชมชอบและได้รับความเคารพนับถือจากผู้ชม

บัวเยและทิโมที เบลน เพื่อนร่วมงานของเขาสาธิตหลักการนี้ในเชิงประจักษ์ผ่านการศึกษานานเจ็ดปีเกี่ยวกับเหล่าคนชู้ตหนึ่ง ซึ่งพวกเขาให้ผู้เข้าร่วมการศึกษาอ่านรายการข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้าตัวหนึ่ง แล้วขอให้พวกเขาส่งต่อข้อมูลบางประการให้เพื่อนที่กำลังคิดจะซื้อสินค้าตัวนี้ รายงานแต่ละชุดประกอบด้วยข้อความด้านลบสองข้อความ ข้อความเกี่ยวกับภัยคุกคามสองข้อความ และข้อความเป็นกลางสี่ข้อความ ยกตัวอย่างเช่น สินค้าตัวหนึ่งคือผลิตภัณฑ์ย้อมผมแบบขั้นตอนเดียว ผู้เข้าร่วมการศึกษาต้องเลือกว่าจะส่งต่อข้อความไหน

จากรายการดังต่อไปนี้ให้เพื่อนที่กำลังคิดจะซื้อสินค้า อย่างไรก็ตาม พวกเขาเลือกได้เพียงเจ็ดจากแปดข้อความ ถ้าเป็นคุณคุณจะเลือกตัดข้อความไหนออกไป

- แพลชอัลตราคัลเลอร์™ อาจทำให้หนังศีรษะแสบร้อนหรือระคายเคือง หากใช้กับผิวบางประเภท
- แพลชอัลตราคัลเลอร์™ อาจก่อให้เกิดอาการแพ้รุนแรง
- แพลชอัลตราคัลเลอร์™ อาจซีดจางภายในเวลาไม่กี่วัน
- แพลชอัลตราคัลเลอร์™ หลังเปิดผลิตภัณฑ์แล้วคืนไม่ได้
- แพลชอัลตราคัลเลอร์™ เปลี่ยนผมสีเข้มธรรมชาติให้กลายเป็นโทนสีสะท้อนแสงอย่างโดดเด่น
- แพลชอัลตราคัลเลอร์™ มีส่วนผสมของน้ำมันเมล็ดองุ่นคุณภาพสูงในสูตรเปลี่ยนสีผม
- แพลชอัลตราคัลเลอร์™ เกือบง่ายเมื่อใช้งานและรับประกันว่าไม่ไหลเยิ้ม
- แพลชอัลตราคัลเลอร์™ มีเครื่องมือช่วยเลือกสีผมออนไลน์ เพื่อให้คุณพบเฉดที่ต้องการ

เจ็ดข้อความที่ถูกเลือกจะถูกส่งต่อไปยังผู้เข้าร่วมการศึกษา คนใหม่ ซึ่งจะเลือกหกจากเจ็ดข้อความและส่งต่ออีกครั้งให้คนถัดไปที่ต้องเลือกห้าจากหกข้อความ ทำเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเหลือเพียงหนึ่งข้อความ ข้อความด้านลบ (เช่น สีอาจซีดจางภายในเวลาไม่กี่วัน) มักจะเหลืออยู่ในตอนท้ายมากกว่าข้อความเป็นกลาง (เช่น มีส่วนผสมของน้ำมันเมล็ดองุ่นคุณภาพสูงในสูตรเปลี่ยนสีผม) ถือว่าสอดคล้องกับการศึกษาว่าด้วยอคติเชิงลบก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ข้อความที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคาม (เช่น อาจก่อให้เกิดอาการแพ้รุนแรง) มีโอกาส

ที่จะเหลืออยู่จนถึงตอนท้ายของการส่งต่อมากกว่าข้อความด้านลบ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้เข้าร่วมการศึกษามองว่าข้อความที่มีข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายคือข้อมูลสำคัญที่สุดที่ควรบอกต่อผู้อื่น

เรายังมีอคติเกี่ยวกับภัยคุกคามแม้แต่กับภัยคุกคามที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นอีกด้วย ในการศึกษาติดตามผลครั้งหนึ่ง บัวยพบว่าความน่าจะเป็นของภัยคุกคามที่ถูกบอกต่อแทบไม่มีผลกระทบต่อการรับรู้ถึงความสำคัญของข้อมูลเลย แม้ว่าโอกาสที่ผลิตภัณฑ์ย้อมผมจะทำให้หนังศีรษะแสบร้อนหรือระคายเคืองมีเพียงสองเปอร์เซ็นต์ ผู้เข้าร่วมการศึกษาก็ยังมีแนวโน้มสูงกว่าอย่างมากที่จะส่งต่อข้อมูลนี้ให้คนอื่น

การตอบสนองไวของเราที่มีต่อข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามอธิบายได้บางส่วนด้วยสิ่งที่เรียกว่า หลักการเครื่องตรวจจับควัน ต่อให้เครื่องตรวจจับควันในบ้านของคุณแจ้งเตือนผิดพลาดเมื่อคุณเผลอทำอาหารม้อเย็นใหม่ก็ยิ่งดีกว่าไม่แจ้งเตือนเมื่อเกิดไฟไหม้จริง ๆ เครื่องตรวจจับควันถูกสร้างมาเพื่อให้ตอบสนองไวต่ออันตราย เพราะเหตุนี้การแจ้งเตือนผิดพลาดจึงเกิดขึ้นบ่อยกว่า หมายความว่าบางครั้งคุณต้องทนฟังเสียงบีบดังลั่นตอนทำอาหาร ทั้งที่จริง ๆ แล้วไม่ได้มีไฟไหม้เกิดขึ้นเลย

เมื่อพูดถึงเครื่องตรวจจับควันของจริงแล้ว การแจ้งเตือนผิดพลาดเหล่านี้มักจะเป็นเพียงเรื่องน่ารำคาญใจหรือความไม่สะดวกสบายเล็กน้อยเท่านั้น คุณต้องทนเสียงบีบอันน่ารำคาญอยู่ไม่กี่วินาทีเป็นครั้งคราว โดยทั่วไปแล้ว หลักการเดียวกันนี้ก็ใช้กับความคิดของเราได้เช่นกัน การระแวงตระวังมากเกินไปย่อมดีกว่าการไม่ระแวงตระวังเพียงพอ คุณจะปลอดภัยกว่าเมื่อคุณอยากรู้ อยากเห็นว่าทำไมพุ่มไม้ถึงส่งเสียงกรอบแกรบแทนที่จะเพิกเฉย ร่างกายของคุณไม่ต้องใช้พลังงานมากนักในการเตรียมพร้อมรับมือกับอันตรายที่อาจแอบซ่อนอยู่ในพุ่มไม้ และถ้ามีอันตรายอยู่จริง ผลตอบแทนก็จะคุ้มค่าอย่างมาก แน่แน่นอนว่าคุณอาจเลยเถิดได้เหมือนกัน หากการตอบสนองไว

ถูกปรับให้สูงเกินไปก็จะตอบสนองน้อยเกินไป แม้แต่กับสัญญาฉบับซึ่งเพียงเล็กน้อยถึงอันตราย ซึ่งอาจนำไปสู่ความวิตกกังวลในระดับที่เป็นพยาธิสภาพได้

การตอบสนองเร็วขึ้นครั้งวินาทีต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นไม่ใช่สิ่งที่จะกำหนดชะตากรรมของคุณใน 99 เปอร์เซ็นต์ของสถานการณ์ทั้งหมด แต่ในอีก 1 เปอร์เซ็นต์อาจชี้วัดความเป็นความตายได้เลย จอห์น เทียร์นีย์ และรอย บาวไมสเตอร์ นักจิตวิทยาได้สรุปเรื่องนี้ไว้อย่างดีในหนังสือ *The Power of Bad* โดยกล่าวว่า “เพื่อที่จะมีชีวิตรอด ความเป็นต้องชนะทุกวัน ความตายต้องชนะเพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น”

ตลอดเวลาที่ผ่านมา สัตว์ที่ตอบสนองต่อภัยคุกคามได้เร็วกว่าย่อมมีข้อได้เปรียบเล็กน้อยในการหลบหนี เมื่อขยายประเด็นนี้ขึ้นไปถึงระดับประชากร ไปถึงผู้คนหลายล้านตลอดช่วงเวลาหลายล้านปีแล้ว คุณก็จะเห็นการเปลี่ยนแปลงของเวลาในการตอบสนองต่อภัยคุกคามโดยเฉลี่ยในหมู่ประชากรกลุ่มหนึ่ง นี่คือการคัดเลือกโดยธรรมชาติ สัตว์ทั้งหลายซึ่งรวมถึงมนุษย์มีวิวัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไปจนมีการตอบสนองไวและความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้นเรื่อยๆ ต่อภัยคุกคามในสิ่งแวดล้อม ผลลัพธ์ของความสำเริงเพียงทีละน้อยตลอดเวลาหลายล้านปี สำหรับคนที่มีความโน้มเอียงที่จะใส่ใจและแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น ได้ฝากร่องรอยไว้ในจิตวิทยาของเรา ร่องรอยนี้เองที่เป็นแก่นกลางของความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายของเรา

## การเตรียมพร้อมรับมือผู้ล่า

ภัยคุกคามมีได้หลายรูปแบบและหลายขนาด แต่อันตรายสำคัญที่สัตว์ส่วนใหญ่ต้องเผชิญก็คือการถูกล่า การตอบสนองอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อสัตว์ที่อาจเป็นผู้ล่าเป็นหนึ่งในลักษณะสำคัญที่สุดเท่าที่สัตว์จะมีได้ แทนที่จะมีสปีชีส์หลักเพียงหนึ่งเดียวที่ เป็นผู้ล่าอย่างเสือชีตาห์และกาเชลล์ มนุษย์กลับต้องเผชิญกับผู้ล่าหน้าใหม่ที่นำหาวดกั้วระหว่างการอพยพไปทั่วโลก ด้วยเหตุนี้การที่เราเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วว่าสัตว์ชนิดหนึ่งอาจเป็นอันตรายหรือไม่ย่อมเป็นประโยชน์ต่อเรา

ถ้าผมขอให้คุณจินตนาการถึงผู้ล่า คุณจะนึกถึงลักษณะอะไรบ้าง คุณอาจจินตนาการว่าต้องมีฟันใหญ่ กรงเล็บแหลมคม และมีขนาดใหญ่โต สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นลักษณะทั่วไปของผู้ล่าจำพวกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ไม่ใช่เรื่องยากเลยที่จะสังเกตเห็นว่าทำไมถึงเป็นเช่นนั้น การมีขนาดใหญ่โตและมีฟันกับเล็บที่ใหญ่ช่วยให้คุณจับฉวย ใช้กำลังเอาชนะ และกินเหยื่อของคุณได้ ความแพร่หลายของลักษณะเหล่านี้ในตัวผู้ล่าทำให้เราระบุชนิดของสัตว์ที่อาจเป็นอันตรายได้ง่ายขึ้น เราไม่จำเป็นต้องรู้อะไรมากนักเกี่ยวกับสัตว์ชนิดหนึ่ง ก่อนที่จะตระหนักได้ว่าการไปเจอสัตว์ชนิดนั้นในป่าอาจไม่ใช่ความคิดที่ดี ภัยคุกคามสากลของการถูกล่าโดยสัตว์กินเนื้อขนาดใหญ่ได้ทิ้งร่องรอยไว้ในจิตวิทยาของมนุษย์

การมีความโน้มเอียงที่จะระบุให้ได้อย่างรวดเร็วและจดจำข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์อันตรายได้ง่ายขึ้นถือเป็นข้อได้เปรียบอย่างมากต่อสิ่งมีชีวิตสปีชีส์หนึ่งในวิวัฒนาการระยะยาว ในวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์ ความโน้มเอียงเช่นนี้มีชื่อเรียกว่า “การเรียนรู้แบบเตรียมพร้อม”

การศึกษาที่สำรวจเรื่องการเรียนรู้แบบเตรียมพร้อมมักจะ

เกี่ยวข้องกับเด็กหรือสิ่งมีชีวิตสปีชีส์หนึ่งในวัยเยาว์ เนื่องจากมีแนวโน้มน้อยกว่าที่จะเคยพบเจอวัตถุหรือสถานการณ์เฉพาะนั้น ๆ ในสภาพแวดล้อมมาแล้ว แนวคิดคือดูว่าสัตว์ตอบสนองต่อสิ่งเร้าใด สิ่งเร้าหนึ่งอย่างไร เมื่อไม่เคยพบเจอมาก่อน ภาษาและวัฒนธรรม ทำให้ประเด็นนี้เป็นหัวข้อที่ยากในการศึกษากับมนุษย์ แม้เด็กเล็กจะไม่เคยเจออะไรบางอย่างด้วยตนเอง พวกเขา ก็อาจเคยเห็นสิ่งนั้น ในโทรทัศน์ อ่านเจอในหนังสือ หรือได้ฟังเรื่องนั้นจากเพื่อนหรือคนในครอบครัว ถึงอย่างนั้นเหล่านักวิทยาศาสตร์ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ก็ยังค้นพบวิธีศึกษาเรื่องการเรียนรู้แบบเตรียมพร้อมในเด็กจนได้

ในการศึกษาที่ครอบคลุมเด็กชาวอเมริกันในลอสแอนเจลิส และเด็กชาวเผ่าซัวร์ในประเทศเอกวาดอร์ เอช. คลาร์ก แบร์เรตต์ นักมานุษยวิทยาและคณะได้ทดสอบการเรียนรู้แบบเตรียมพร้อมเกี่ยวกับสัตว์อันตราย สมมติฐานของพวกเขาคือ เด็กจะเรียนรู้ว่าสัตว์ชนิดไหนอันตรายได้ดีกว่าการจดจำว่าสัตว์ชนิดนั้นกินพืชหรือสัตว์

หลังจากการฝึกฝนเพียงครั้งเดียว หลักฐานของการเรียนรู้แบบเตรียมพร้อมเกี่ยวกับอันตรายก็ประจักษ์ชัด เด็กชาวอเมริกันตอบคำถามเกี่ยวกับอันตรายได้ถูกต้องมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ และเด็กชาวเผ่าซัวร์ตอบถูกเกือบ 90 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งถือว่าเพิ่มขึ้นอย่างมากเมื่อเทียบกับตอนที่ไม่ได้ฝึกฝน ผลกระทบของการฝึกฝนที่มีต่อการจดจำเรื่องอาหารการกินน้อยกว่าอย่างมากในเด็กชาวเผ่าซัวร์ (ตอบถูก 63 เปอร์เซ็นต์) และแทบจะไม่มีผลอะไรเลยในเด็กชาวอเมริกัน (ตอบถูก 52 เปอร์เซ็นต์) เมื่อเด็ก ๆ ทำแบบทดสอบเดิมอีกครั้งหนึ่งอีกหนึ่งสัปดาห์ต่อมา ผลลัพธ์ออกมาแทบจะเหมือนเดิม นั่นคือ เด็กจดจำข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายได้ถูกต้องน้อยกว่าข้อมูลเกี่ยวกับอาหารอย่างมาก

จิตใจของเด็กถูกเตรียมพร้อมให้เรียนรู้เกี่ยวกับอันตราย แนวโน้มของความอยากรู้ อยากเห็นเกี่ยวกับความเป็นความตายเช่นนี้

ช่วยชีวิตบรรพบุรุษของพวกเขามาแล้วหลายต่อหลายรุ่น และปรากฏให้เห็นในผลการศึกษาทางจิตวิทยาของยุคสมัยใหม่ จิตใจมนุษย์มีวิวัฒนาการมาเพื่อเตรียมพร้อมเรียนรู้เกี่ยวกับภัยคุกคาม และสิ่งนี้ยังคงมีอิทธิพลต่อแนวทางที่เรามีปฏิสัมพันธ์กับโลกในทุกวันนี้ ถึงแม้ว่าจะไม่มีผู้ล่าตัวเป็น ๆ อยู่รายรอบแล้วก็ตาม

## ทางออกของปัญหาเรื่องอันตราย

เราจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับภัยคุกคามเสียก่อนเพื่อหลีกเลี่ยงและรับมือกับภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นหมายความว่าความโน้มเอียงที่ทำให้เราชะงักหรือหวาดกลัวสถานการณ์อันตรายจะต้องถูกถ่วงดุลด้วยความอยากรู้อยากเห็น เราต้องเก็บข้อมูลว่าสัตว์หรือบุคคลอันตรายมีลักษณะเป็นอย่างไร มีพฤติกรรมอย่างไร และผลสืบเนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์กับอันตรายนั้นอาจเป็นอย่างไร ผลลัพธ์ที่ได้คือแรงจูงใจสองอย่างที่ขัดแย้งกัน กล่าวคือ แรงจูงใจหนึ่งชักนำให้เข้าไปใกล้อันตรายที่อาจเกิดขึ้น และอีกแรงจูงใจหนึ่งชักนำให้หลีกเลี่ยง

จิตใจของเราเปรียบเทียบต้นทุนและประโยชน์ของการมีปฏิสัมพันธ์แต่ละครั้งเพื่อลงความเห็นว่าคุณควรรับฟังสิ่งใดในบรรดาแรงจูงใจที่ขัดแย้งกันเหล่านี้ สิ่งที่ล่อใจเราคือความเป็นไปได้ที่จะได้เรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์หรือเบิกบานใจระคนตื่นตัวจากการอยู่ใกล้สิ่งอันตราย ในขณะเดียวกัน เราก็ต้องการหลีกเลี่ยงการบาดเจ็บรวมทั้งความชะงัก ความละอาย หรือความโศกเศร้าที่อาจมาพร้อมกับการมีปฏิสัมพันธ์กับความอันตราย แม้ว่าการคำนวณต้นทุนและผลประโยชน์เช่นนี้อาจเกิดขึ้นมาถึงการรับรู้ระดับจิตสำนึกในบางครั้ง แต่ส่วนใหญ่แล้วก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในส่วนจิตใต้สำนึกของ

จิตใจเรา ซึ่งชี้้นำพฤติกรรมของเราโดยปราศจากการก้าวร้าวของจิตสำนึก

พวกเราทุกคนประเมินประโยชน์และต้นทุนของภัยคุกคามแตกต่างกันไป คุณอาจต้องการผลประโยชน์มากกว่าคนอื่นเพื่อจะปล่อยให้ตัวเองยอมทำตามความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตาย หรือบางทีคุณอาจไม่ได้ลำบากใจกับความชยะแขยงมากเท่าคนอื่น ข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามที่เกี่ยวข้องกับความชยะแขยงจึงไม่ได้ทำให้คุณลำบากใจมากนัก หรือบางทีคุณอาจอาศัยอยู่ในพื้นที่อันตรายหรือมองว่าโลกนั้นอันตราย ผลประโยชน์จากการเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามจึงสำคัญต่อการอยู่รอดของคุณมากกว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชี้้นำหน้าระหว่างต้นทุนกับผลประโยชน์มีความซับซ้อนและมีหลายแง่มุม แต่การคำนวณพื้นฐานยังคงเหมือนเดิม การคำนวณเช่นนี้มีอยู่ในสัตว์แทบทุกชนิด เราจะได้เห็นต่อไปในหนังสือเล่มนี้ว่า ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายของมนุษย์มีความซับซ้อนและน่าสนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมนุษย์จินตนาการถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ การจินตนาการถึงสถานการณ์อันตรายทำให้มนุษย์ลดต้นทุนของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับข้อมูลภัยคุกคามได้อย่างมาก และนั่นทำให้มนุษย์กลายเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายมากที่สุด

โดยธรรมชาติแล้ว สถานการณ์อันตรายมีข้อมูลอันล้ำค่าอยู่ โดยเฉพาะหากเป็นสถานการณ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อย เมื่อคุณตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยหรือน่าประหลาดใจ คุณอาจรู้สึกถึงความเร่งด่วนของสถานการณ์นั้น ถ้าคุณขับรถผ่านซากอุบัติเหตุบนถนนแล้วเห็นร่างคนนอนอยู่บนเปลหาม คุณอาจรู้สึกว่าจะต้องมองความคิดบางอย่างเกี่ยวกับสถานการณ์นั้นอาจผุดขึ้นมาในหัวของคุณ “คนนั้นตายหรือยังนะ ฉันไม่แน่ใจว่าเคยเห็นศพมาก่อนหรือเปล่า

ใครจะรู้ว่าฉันจะได้เห็นศพอีกเมื่อไร ดูศพนี้ไว้ก่อนดีกว่า...”

บางครั้งต้นทุนของการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามอาจสูงมาก ถึงขั้นทำให้เราเสี่ยงบาดเจ็บทางร่างกายหรือเสียชีวิต ถ้าผมตกเป็นเหยื่อของการปล้น ผมก็ได้เรียนรู้อะไรบางอย่างเกี่ยวกับอันตราย แต่ภัยคุกคามต่อความปลอดภัยของร่างกายมีน้ำหนักมากกว่าผลประโยชน์จากการเรียนรู้อย่างมาก หรือสมมติว่าผมเห็นคนอื่นถูกปล้น คราวนี้ผมก็ยังได้เรียนรู้อะไรบางอย่างเกี่ยวกับความรุนแรง แต่ผมก็ยังเสี่ยงที่จะได้รับบาดเจ็บและมีแรงจูงใจที่ขัดแย้งกันให้เข้าไปช่วยเหลือคนที่ถูกปล้น เนื่องจากสถานการณ์เหล่านี้มีต้นทุนสูง เราจึงมักไม่แสวงหาสถานการณ์ดังกล่าว นี่เป็นวิธีการที่สัตว์ส่วนใหญ่เรียนรู้เกี่ยวกับอันตราย พวกมันตกเป็นเหยื่อเสียเองหรือไม่ก็เห็นสัตว์อีกตัวหนึ่งตกเป็นเหยื่อ สิ่งนี้ทำให้สัตว์โดยส่วนใหญ่มีความอยาก رؤ้ออยากเห็นเรื่องความเป็นความตายในระดับที่ต่ำกว่า

มนุษย์มีวิธีการอันชาญฉลาดในการลดต้นทุนของการเป็นประจักษ์พยานต่ออันตรายและเรียนรู้จากอันตรายนั้น เทคโนโลยีทำให้เราได้สัมผัสกับเหตุการณ์ปล้นโดยไม่ต้องเจอกับอันตรายใด ๆ ซึ่งยิ่งกระตุ้นความอยาก رؤ้ออยากเห็นเรื่องความเป็นความตายให้มากขึ้นไปอีก นี่คือเหตุผลที่ภาพจากกล้องวงจรปิดของเหตุการณ์ปล้นดึงดูดผู้ชมได้เสมอในข่าวภาคค่ำ มนุษย์ยังก้าวไปอีกขั้นด้วยการสร้างเรื่องเล่าเหตุการณ์ปล้นที่ไม่เคยเกิดขึ้นจริงขึ้นมา เมื่ออยู่ในรูปแบบของเรื่องเล่า ผู้ชมย่อมไม่มีความเสี่ยงที่จะได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจริง ๆ การผสมผสานระหว่างต้นทุนต่ำแต่ยังคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ด้านการเรียนรู้เช่นนี้ยิ่งโหมไฟแห่งความอยาก رؤ้ออยากเห็นเรื่องความเป็นความตายของเราให้ลุกโชนมากขึ้น

## การเล่าเรื่องสยองขวัญ

แม้เราจะชอบคิดว่าตัวเองอยู่บนจุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหาร แต่มนุษย์ก็เคยถูกลิงมีชีวิตหลายชนิดล่าตลอดประวัติศาสตร์ เราจัดหมวดหมู่สัตว์ผู้ล่าเหล่านี้ไว้ในคติชาวบ้านโดยที่สปีชีส์ท้องถิ่นปรากฏอยู่ในนิทานของแทบทุกวัฒนธรรม เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับผู้ล่าท้องถิ่นเหล่านี้ใช้เรื่องราวที่น่าติดตามเพื่ออธิบายว่าผู้ล่ามีพฤติกรรมอย่างไร ผู้ล่ากินอะไร ผู้ล่าอาศัยอยู่ที่ไหน และข้อมูลอื่นๆ ที่ใครก็ตามน่าจะอยากรู้ก่อนที่จะเผชิญหน้ากับสัตว์ชนิดนั้นๆ ในป่า กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เรื่องเล่าเหล่านี้ไม่ได้มีไว้เพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังถ่ายทอดข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับอันตรายที่ใครบางคนอาจเผชิญอีกด้วย

เรื่องเล่าเกี่ยวกับผู้ล่าเรื่องหนึ่งที่หลายคนน่าจะคุ้นเคยก็คือเรื่องหนูน้อยหมวกแดงกับหมาป่าเจ้าเล่ห์ แม้เราอาจไม่มีโอกาสพูดคุยกับหมาป่าที่ปลอมตัวเป็นหญิงชรา แต่เรื่อง “หนูน้อยหมวกแดง” ก็ยังมีองค์ประกอบบางอย่างของความจริงเกี่ยวกับหมาป่า เกร็ดข้อมูลเหล่านี้แฝงอยู่ในเรื่องเล่าเพื่อความบันเทิง ทำให้เรื่องเล่านี้กลายเป็นวิธีสอนเด็กเล็กเกี่ยวกับผู้ล่าอันตรายได้อย่างสมบูรณ์แบบ

ลองนึกย้อนไปถึงบทสนทนาสำคัญบางส่วนในนิทาน

“คุณยายคะ ทำไมแขนคุณยายใหญ่จัง!”

“จะได้กอดหลานได้ดีขึ้นยังไงล่ะจ๊ะ หลานรัก”

“คุณยายคะ ทำไมขาคุณยายใหญ่จัง!”

“จะได้วิ่งได้ดีขึ้นยังไงล่ะจ๊ะ หลานยาย”

“คุณยายคะ ทำไมหูคุณยายใหญ่จังเลย!”

“จะได้ฟังเสียงซัดขึ้นยังไงล่ะจ๊ะ หลานยาย”

“คุณยายคะ ทำไมตาคุณยายโตจัง!”

“จะได้มองเห็นดีขึ้นยังไงล่ะจ๊ะ หลานยาย”

“คุณยายคะ ทำไมฟันคุณยายใหญ่จังเลย!”  
 “จะได้จับเธอกินได้ดีขึ้นยังไงล่ะ”

ตรงนี่เองที่ทำให้ผู้ฟังตัวน้อยได้เรียนรู้ว่าหมาป่ามีลักษณะอย่างไร นั่นคือ พวกมันมีขาใหญ่ หูใหญ่ ตาโต และฟันใหญ่ เรื่องเล่ายังบอกให้ผู้อ่านรู้ด้วยว่าอวัยวะเหล่านี้มีไว้ทำอะไร ซึ่งก็คือ หมาป่าใช้ขาหน้าขนาดใหญ่จับเหยื่อ พวกมันมีขาหลังแข็งแรงที่ช่วยให้ไล่ตามอาหารได้อย่างรวดเร็ว การไต่ยีนที่ตีเยียมและดวงตาโตทำให้มันระบุตำแหน่งของสัตว์จากระยะไกลได้ และฟันที่ใหญ่ก็เป็นอันตรายถึงชีวิตถ้าพวกมันจับคุณได้ เรื่องราวนี้เกิดขึ้นในป่าด้วย ซึ่งก็คือสถานที่ที่คุณมีโอกาสเจอหมาป่ามากที่สุด แม้แต่ตัวละครหลักก็ถูกสร้างขึ้นมาให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกเชื่อมโยงได้ หนูน้อยหมวกแดงเองก็เป็นเด็กไร้เดียงสา นั่นก็คือคนประเภทที่มีแนวโน้มจะตกเป็นเหยื่อของหมาป่ามากที่สุดนั่นเอง

หมาป่าไม่ใช่สัตว์ที่คุณน่าจะเห็นเดินไปมาได้บ่อยนักในวัยเด็ก และถ้าคุณได้เจอเข้าสักตัว คุณอาจไม่มีชีวิตรอดมาแล้วเรื่องนี้ก็ได้ อันที่จริงแล้ว สิ่งใกล้เคียงกับหมาป่าที่เด็ก ๆ อาจพบเห็นมากที่สุดก็คือญาติของพวกมันที่ถูกเลี้ยงจนเชื่องแล้ว ถ้าไม่ได้รับการบอกเล่า เรื่องราวอีกแบบ เด็กที่เติบโตมากับสุนัขในยุคก่อนประวัติศาสตร์ คงคิดว่าหมาป่าเป็นสัตว์ที่เป็นมิตรอย่างยิ่ง

บางครั้งผู้เล่าในเรื่องเล่าของเราไม่ได้ถูกหยาบคายโดยตรงมาจากโลกธรรมชาติ แทนที่จะเล่าเรื่องหมาป่า เราอาจเล่าเรื่องมนุษย์หมาป่า ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า อันตรายกว่า และน่ากลัวกว่า เช่นเดียวกับผู้ล่าที่มีอยู่จริง สัตว์ประหลาดในเรื่องเล่าของเรามักแฝงตัวอยู่ในเงามืด สัตว์ประหลาดโดยทั่วไปมักอยู่ในรูปแบบของอสูรร้ายร่างใหญ่ มีฟันแหลมคม กรงเล็บยาว พละกำลังมหาศาล และอารมณ์ร้าย ฟังดูคุ้น ๆ

โหม ลองนึกถึงสัตว์ประหลาดในเรื่องสยองขวัญอันระคนอ่อนที่สุดของเรา  
ก็ได้ ว่าพวกมันมีอะไรเหมือนกันบ้าง

แดรกคิวลามี่เขี้ยวขนาดใหญ่เกินจริง และบางเรื่องก็  
บรรยายว่ามีกรงเล็บแหลมคม  
มนุษย์หมาป่ามีกรงเล็บใหญ่โตและฟันเต็มปาก  
น่าสยดสยอง  
ไมเคิล ไมเยอร์ส<sup>1</sup> ไล่ล่าเหยื่อด้วยมีดอันแสนน่ากลัว  
เจสัน วอร์ฮีลล์<sup>2</sup> ถู้อมัดมาเซเต  
เพนนี่ไวส์<sup>3</sup> มีปากขนาดมหึมาที่เต็มไปด้วยฟันแหลมคม  
ดุจมีด  
เฟรดดี ครูเกอร์<sup>4</sup> สวมถุงมือกรงเล็บมีดโกน

สัตว์ประหลาดส่วนใหญ่มักมีอาวุธตามธรรมชาติคมกริบ เช่น  
ฟันหรือกรงเล็บ หรือไม่ก็ใช้อาวุธแหลมคมซึ่งทำหน้าที่คล้ายกับลักษณะ  
ทางชีววิทยาเหล่านั้น ลักษณะที่เป็นอันตรายของสัตว์ประหลาด  
เลียนแบบมาจากลักษณะที่เป็นอันตรายของผู้ล่าตามธรรมชาตินั่นเอง  
อันที่จริงแล้ว เป็นเรื่องยากที่จะคิดว่ามีสัตว์ประหลาดในหนังสือสยองขวัญ  
ยอดนิยมตัวไหนที่ไม่เป็นไปตามกฎนี้ แม้แต่ตอนที่มิววี่ใช้ความรุนแรง  
ซึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่านั้น มัดมาเซเตไม่ใช่อาวุธดีที่สุดใน ถ้าคุณกำลัง  
พยายามจะฆ่าวัยรุ่นหลายคนในค่ายฤดูร้อน เลื่อยยนต์อาจฟังดูน่ากลัว

---

<sup>1</sup> Michael Myers ตัวละครฆาตกรจากภาพยนตร์ชุดเรื่อง *Halloween*

<sup>2</sup> Jason Voorhees ตัวละครฆาตกรจากภาพยนตร์ชุดเรื่อง *Friday the 13th*

<sup>3</sup> Pennywise ตัวละครปีศาจจากภาพยนตร์ชุดเรื่อง *It*

<sup>4</sup> Freddy Krueger ตัวละครฆาตกรจากภาพยนตร์ชุดเรื่อง *A Nightmare on*

แต่ทั้งหนักและต้องอาศัยน้ำมันเพื่อใช้งาน อาวุธเหล่านี้ไม่ใช่เครื่องมือที่ดีที่สุดสำหรับงานของฆาตกร นอกเสียจากว่างานของฆาตกรคือการทำให้ผู้คนหวาดกลัว อาวุธขนาดใหญ่และแหลมคมเหล่านี้ฝังลึกลงในจิตใจของเรา กระตุ้นวงจรประสาทเก่าแก่ตลอดวิวัฒนาการที่ผ่านมาที่ใช้หลบหนีผู้ล่า

นักเขียนแนวสยองขวัญที่ตีเข้าใจความเชื่อมโยงนี้ เวส เครเวน ผู้สร้างสัตว์ประหลาดในหนังสือของขวัญชื่อกระถนอย่างเพรดดี ครูเกอร์ เคยบอกไว้ว่า เขาให้ครูเกอร์สวมถุงมือกรงเล็บใบมีดโกน เพราะเขา “กำลังมองหาความกลัวดั้งเดิมที่ฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกของผู้คนทั้งหลายในทุกวัฒนธรรม” ความกลัวดั้งเดิมประการหนึ่งที่เขานึกถึงคือกรงเล็บของผู้ล่า ถุงมือกรงเล็บนั้นไม่ได้อันตรายเป็นพิเศษกว่าครูเกอร์จะฆ่าเหยื่อได้ก็ต้องเข้าไปใกล้ มักจะต้องลงมือฟันมากกว่าหนึ่งครั้ง และต้องวิ่งไล่ตามเหยื่อมาก อย่างไรก็ตาม กรงเล็บใหญ่ๆ เหล่านั้นกระตุ้นความกลัวที่ฝังรากลึก ในทำนองเดียวกัน การถูกไล่ล่าก็กระตุ้นบริเวณของสมองที่มีวิวัฒนาการมาเพื่อช่วยให้เราหลบหนีผู้ล่า นี่จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมฉากซุ่มสะกดรอยและฉากไล่ล่าจึงได้ผลดีมากในภาพยนตร์สยองขวัญ การวิ่งพล่านไปทั่วพร้อมเสียงยนต์เสียงดังสนั่นที่ต้องใช้เชื้อเพลิงจึงเป็นวิธีการที่แย่มาก ถ้าคุณต้องการฆ่าใครสักคนอย่างมีประสิทธิภาพ แต่เป็นหนึ่งในวิธีการที่ดีที่สุดที่จะปลุกเร้าความกลัวและกระตุ้นพฤติกรรมการหลบหนีผู้ล่า

ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายเป็นวิธีการของธรรมชาติที่ทำให้เราเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่เราเรียนรู้เกี่ยวกับอันตรายของโลกได้อย่างปลอดภัย และเรียนรู้ว่าเราตอบสนองอย่างไรในเวลาที่ถูกไล่ล่าและวิตกกังวล บางครั้งเรื่องแบบนี้ก็เกิดขึ้นโดยบังเอิญอย่างเวลาที่เราเดินผ่านซากอุบัติเหตุตุนรถชน เห็นการทะเลาะวิวาทบนถนน หรือเจอข่าวฆาตกรรมตอนพลิกอ่านข่าว บางครั้งเราก็ออกไปแสวงหาข้อมูล

เกี่ยวกับอันตราย เราเล่าเรื่องสยองขวัญ ดูหนังสยองขวัญ อ่านเรื่อง  
ภัยพิบัติ เยี่ยมชมสถานที่หลอน ฟังพอดแคสต์อาชญากรรมที่เกิดขึ้น  
จริง กระจายข่าวลือที่น่ากลัว และเล่นกับความกลัวในสารพัดรูปแบบ  
ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องความเป็นความตายฝังอยู่ในแก่นแท้ของ  
ธรรมชาติมนุษย์และแทรกซึมอยู่ในวัฒนธรรมของเรา สปีชีส์ของเรา  
คงเปลี่ยนไปไม่เหลือเค้าเดิมเมื่อปราศจากสิ่งนี้